

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงไก่เนื้อโดยใช้ระบบประกันราคา ในโรงเรือนแบบปิด : กรณีศึกษาเกษตรกรฟาร์ม จังหวัดราชบุรี

ดร.ธีรวิภา สุทัศน์วิบูลย์

อาจารย์ประจำหลักสูตรบัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 19 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 12 มีนาคม 2568

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 24 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงไก่เนื้อโดยใช้ระบบประกันราคาในโรงเรือนแบบปิด กรณีศึกษาเกษตรกรฟาร์ม ตำบลห้วยไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จังหวัดราชบุรี และเพื่อเสนอแนะการปฏิบัติทางบัญชีและการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเกษตรอย่างเป็นระบบ การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเลือกพื้นที่ศึกษาโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

ผลการศึกษาพบว่า การเลี้ยงไก่เนื้อภายใต้ระบบประกันราคามีผลตอบแทนที่ดี โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคุณค่า ได้แก่ 1) ต้นทุนค่าอาหารไก่ที่ต่ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการเจริญเติบโตของไก่เนื้อ 2) คุณภาพเนื้อไก่ที่ดี ส่งผลให้สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น และ 3) ระบบโรงเรือนที่ปิดช่วยลดความเสี่ยงจากโรคระบาดและเพิ่มอัตราการรอดของไก่ รวมทั้งเจ้าของฟาร์มใช้เงินลงทุน 9,000,000 บาท/ครั้ง ต้นทุนและค่าใช้จ่ายของการเลี้ยงไก่เนื้อ 1,057,952 บาท/ปี รายได้รวมการเลี้ยงไก่เนื้อ 4,887,900 บาท/ปี กำไรสุทธิ 1,143,225 บาท/ปี อัตราผลตอบแทนการลงทุนร้อยละ 45.69 และระยะเวลาในการคืนทุน 1 ปี 8 เดือน ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรและผู้สนใจ เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการลงทุนทำฟาร์มไก่เนื้อต่อไป

คำสำคัญ: ต้นทุน ผลตอบแทน โรงเรือนระบบปิด การเลี้ยงไก่เนื้อ ระบบประกันราคา

A study on the Cost and Return of Broiler Farming under a Price Insurance System in Closed-House Farming : A Case Study Of Yossaporn Farm Ratchaburi Province

Dr.Theewara Sutanthawiboon

*Lecturer in the Bachelor of Accountancy Program,
Faculty of Management Science,
Muban Chombueng Rajabhat University*

Received: 19 February 2025

Revised: 12 March 2025

Accepted: 24 March 2025

Abstract

The purpose of this research was to study the cost and return of broiler farming under the price insurance method in a closed-house system, using Yossaporn Farm, Huai Phai Sub-district, Mueang District, Ratchaburi Province, as a case study. And to suggest systematic accounting practices and data collection related to agricultural activities. Primary data were collected through interviews with farm owners, while secondary data were gathered from academic papers, books, and related research on broiler farming. The study area was selected using a purposive sampling method.

The results indicate that broiler farmers using the price insurance method achieve favorable returns due to three key advantages 1) Very low cost of chicken feed is important in terms of chicken meat. 2) Good quality chicken meat results in being able to be sold at a higher price. And 3) Closed-housing system reduces the risk of epidemics and increases the survival rate of chickens. Including the farm owner who invested 9,000,000 baht/time. Cost and expenses of broiler chicken farming: 1,057,952 baht/year. Total income from broiler chicken farming: 4,887,900 baht/year. Net profit 1,143,225 baht/year. Return on investment 45.69%. And payback period 1 year 8 months. The information obtained from the research will be useful for farmers and interested persons to use in making decisions on investing in broiler farms.

Keywords: Cost, Return, Closed-House System, Broiler Farming, Price Insurance System

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันอุตสาหกรรมไก่เนื้อของไทยมีแนวโน้มเติบโตดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับปัจจัยหนุนจากความต้องการบริโภคเนื้อไก่ทั้งจากตลาดในประเทศและตลาดส่งออกที่ขยายตัวดีขึ้นตามการทยอยฟื้นตัวของเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการใช้จ่ายของผู้บริโภคกลับเข้าสู่ภาวะปกติมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเสี่ยงที่ยังคงต้องเฝ้าระวัง คือแนวโน้มเศรษฐกิจโลกในปีนี้อาจจะชะลอตัวต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้จากปัญหาการผสมผสานกันระหว่างภูมิศาสตร์และรัฐศาสตร์ หรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลกระทบจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่ยืดเยื้อ แนวโน้มดอกเบี้ยขาขึ้น รวมทั้งอัตราเงินเฟ้อที่ยังทรงตัวอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจกระทบต่อแนวโน้มการฟื้นตัวของการใช้จ่ายและกำลังซื้อของผู้บริโภค อีกทั้งปัญหาที่พบในปัจจุบันทำให้ผู้เกี่ยวข้องในวงการสัตว์ปีกเมืองไทยทั้งหลาย พยายามหาสาเหตุและมาตรการการแก้ไขตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อลดความเสียหายที่รุนแรง เพราะไข้หวัดนกถือว่าเป็นโรคที่น่ารังเกียจของทุกประเทศโลกซึ่งไข้หวัดนก สามารถติดต่อจากไก่มาสู่คนได้ ดังนั้นทางภาครัฐ จึงมีการพัฒนาและการปรับปรุงรูปแบบฟาร์มให้เป็นโรงเรือนระบบปิดซึ่งเป็นโรงเรือนที่สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศและแสงสว่างให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของไก่ สามารถป้องกันโรคและสัตว์อื่นๆ ได้โดยสามารถควบคุมไม่ให้มีการถ่ายเทเชื้อเข้าไปในโรงเรือนไก่ได้แต่ต้องมีการป้องกันโรคเข้าสู่ทางภาชนะอื่นๆ อย่างเข้มงวด ไม่ว่าจะเป็นคนงาน รถขนส่งสินค้าที่เข้าออกฟาร์มเป็นประจำ จะต้องผ่านการฆ่าเชื้ออย่างมีประสิทธิภาพและต้องมีระบบการจัดการเลี้ยงดูภายในโรงเรือนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการใช้ยาและวัคซีนอย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมสุขภาพและความแข็งแรงให้แก่ไก่ภายในฟาร์ม เมื่อไก่มีความแข็งแรง เชื้อโรคจากภายนอกก็มีโอกาสเข้าไปสร้างปัญหาได้น้อยมาก ระบบโรงเรือนแบบปิดนอกจากจะสามารถควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากจัดการฟาร์มได้มาตรฐานยังช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับผู้เลี้ยงทำให้ต้นทุนการผลิตในระยะยาวลดลงจากปริมาณไก่ที่เลี้ยงต่อพื้นที่ที่เพิ่มขึ้น การลดปัญหาโรคไข้หวัดนกผู้เลี้ยงจะต้องเลี้ยงในโรงเรือนระบบปิด เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว ระบบการจัดการฟาร์มที่เป็นระบบได้มาตรฐานมีมาตรการป้องกันโรคเข้าฟาร์มอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดการแพร่เชื้อจากฟาร์มหนึ่งไปอีกฟาร์มหนึ่ง การเลี้ยงไก่เนื้อแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นการทำฟาร์มแบบอิสระนั้น เกษตรกรมักมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การขาดสภาพคล่องในเงินทุนหมุนเวียน การขาดความรู้ในระบบการเลี้ยง นอกจากนี้ยังต้องรับความเสี่ยงจากโรคระบาด คุณภาพไก่ไม่ได้มาตรฐานซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลต่อรายได้และการคืนทุน เฉลิมชัย สังข์มณฑล (2551) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงไก่เนื้อโดยใช้ระบบประกันราคาในโรงเรือนแบบปิด กรณีศึกษาเกษตรกรฟาร์ม ตำบลห้วยไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการลงทุนทำฟาร์มไก่เนื้อต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงไก่เนื้อโดยใช้ระบบประกันราคาในโรงเรือนแบบปิด กรณีศึกษาเกษตรกรฟาร์ม ตำบลห้วยไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเสนอแนะการปฏิบัติทางบัญชีและการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเกษตรอย่างเป็นระบบ

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิด และสมมติฐานการวิจัย (Literature Review and Conceptual Framework and Research Hypothesis)

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เนื้อ ตามแบบวิธีประกันราคาในโรงเรือนแบบปิด

ปัจจุบันการเลี้ยงไก่เนื้อ กลายเป็นอุตสาหกรรมการผลิตเนื้อสัตว์ที่สำคัญยิ่ง มีระบบการจัดการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูง มีการพัฒนาวิธีการเลี้ยงการใช้เทคนิคสมัยใหม่มาช่วยในการเลี้ยงมากขึ้น และจำนวนไก่ที่เลี้ยงเพื่อผลิตเป็นไก่เนื้อก็สามารถเพิ่มขึ้นได้รวดเร็วทันกับความต้องการ อาหารของประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกวัน มีการส่งออกเนื้อไก่ในรูปของเนื้อไก่แช่แข็งไปจำหน่ายยังต่างประเทศปีละเป็นจำนวนมาก สามารถนำเงินตราเข้าประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท จัดได้ว่าประเทศไทยนับเป็นประเทศที่สามารถผลิตไก่เนื้อและส่งออกเนื้อไก่ที่สำคัญประเทศหนึ่งของโลก ทำให้การเลี้ยงไก่เนื้อมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น (เฉลิมชัย สังข์มณฑล, 2551, หน้า 18-20)

2. แนวคิดต้นทุน

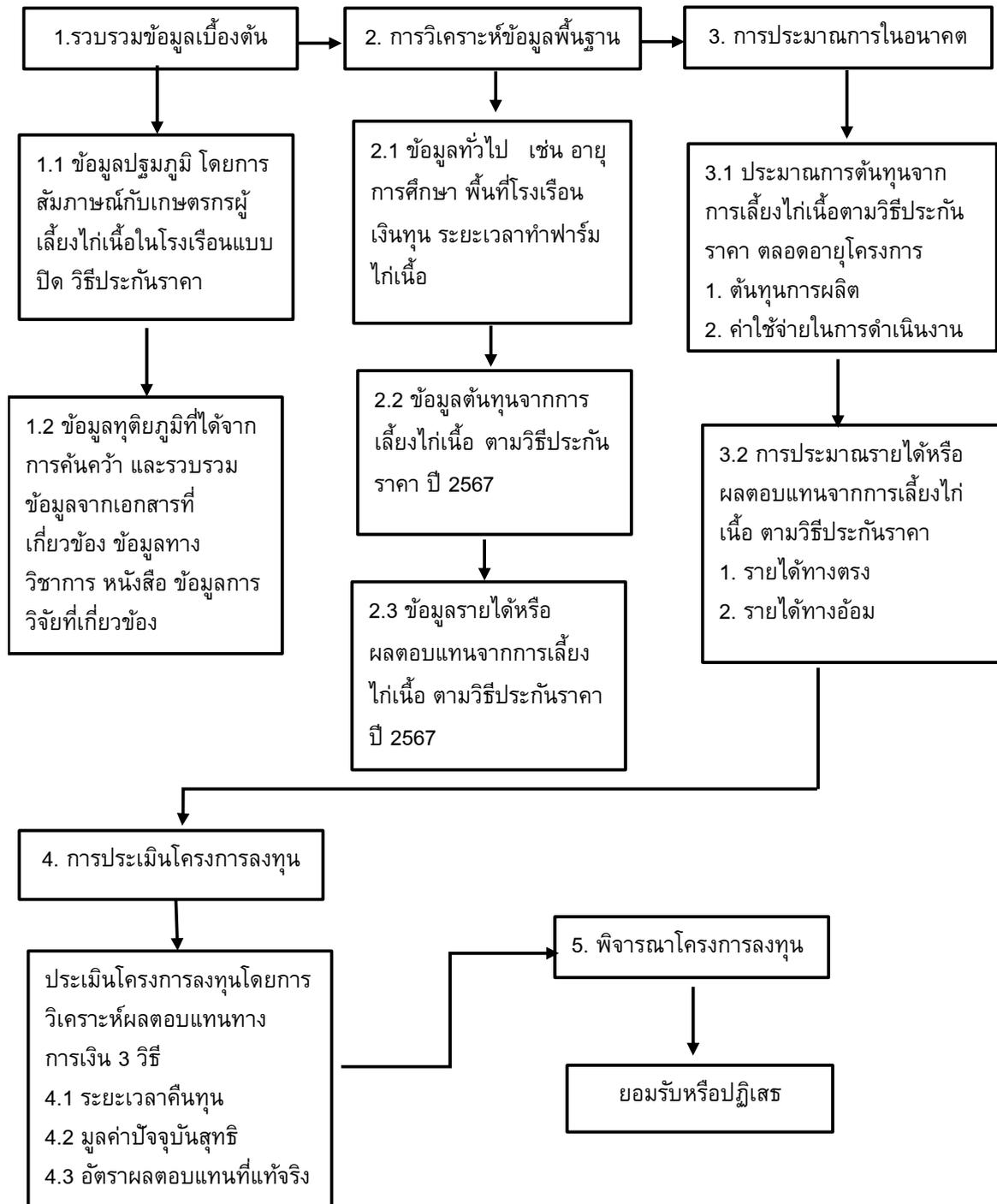
ต้นทุนการผลิต เป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดสินค้าว่ามีราคาถูกหรือราคาแพง เพราะต้นทุนการผลิตมีส่วนประกอบหลายอย่างที่เป็ปัจจัยหลักในการผลิตทั้งวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของผู้ผลิตทุกคน คือ ต้องการที่จะดำเนินการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตมากที่สุดหรือดำเนินการผลิตสินค้าโดยเสียต้นทุนต่ำที่สุด เพราะการผลิตมีความสัมพันธ์โดยตรงกับต้นทุนการผลิต การใช้ปัจจัยไม่มีประสิทธิภาพจะมีผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผู้ผลิตจึงต้องใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพเพื่อเสียต้นทุนการผลิตต่ำสุด ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ผลิตได้รับกำไรสูงสุด คุณภาพของสินค้าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการแข่งขันทางการค้าในโลกปัจจุบัน ขบวนการผลิตที่ดีย่อมเป็นเครื่องรับประกันว่าสินค้าที่ผลิตมีคุณภาพที่ดีและสม่ำเสมอตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สินค้าที่บกพร่องอาจพบได้บ้าง แต่มีปริมาณเพียงเล็กน้อย โดยจะถูกคัดออกในขั้นตอนหลังการผลิตก่อนส่งถึงมือผู้บริโภค ดังนั้นการลดต้นทุนการผลิต จึงสำคัญอย่างมากในการทำให้สินค้า มีต้นทุนต่ำลงหรือกำไรเพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการแข่งขันในตลาด การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม คือแนวทางในการทำการเกษตรกรรมเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ขบวนการผลิตต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและความยั่งยืนทางเกษตรกรรม (ธีราพัฒน์ จักรเงิน และคณะ, 2564)

3. แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทนทางการเงิน

- 1) ผลตอบแทนของการเลี้ยงไก่เนื้อ
- 2) ผลตอบแทนจากการลงทุน
- 3) ระยะเวลาคืนทุน

4. แนวคิดเกษตรพันธสัญญา

Contract Farming หรือ “เกษตรพันธสัญญา” เป็นวิธีจัดการการเกษตรรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา โดย Little & Watts (1994) ได้ยกตัวอย่าง Contract Farming ในระยะแรกๆ ที่เด่นชัด เช่น สัญญาที่คนญี่ปุ่นจ้างเกษตรกรในไต้หวันผลิตสินค้าทางการเกษตร และ บริษัทผู้ผลิตในสหรัฐอเมริกาทำสัญญาจ้างผลิตสินค้าทางการเกษตรกับเกษตรกรในทวีปอเมริกากลาง เป็นต้น ในปัจจุบันระบบ Contract Farming ขยายตัวไปทั่วโลก โดยคาดว่าผลผลิตทางการเกษตรมากกว่าร้อยละ 15 ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นผลผลิตจากระบบ Contract Farming (Runsten and Key, 1996) และในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ Contract Farming มากที่สุดแห่งหนึ่งมีส่วนของมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตภายใต้ระบบดังกล่าวถึงร้อยละ 36 (Delforge, 2007) นอกจากนี้ Contract Farming ยังขยายตัวอย่างมากในประเทศกำลังพัฒนาในทวีปเอเชีย แอฟริกา และอเมริกาใต้ (Da Silva, 2005)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาค

จากภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงไก่เนื้อแบบวิธีประกันราคา ในโรงเรียนระบบปิด กรณีศึกษา ยศพรฟาร์ม ตำบลห้วยไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยมี รายละเอียด ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Data) จะใช้วิธีสอบถามและสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) กับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ ตามพันธสัญญาแบบวิธีประกันราคา จำนวน 1 ราย เพื่อให้ได้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ ค่าใช้จ่ายการลงทุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน รายได้หรือผลตอบแทน และปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงไก่ และข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางวิชาการ หนังสือ ข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางการเงินของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป เช่น อายุ การศึกษา แหล่งเงินทุน พื้นที่โรงเรียน ฯลฯ ข้อมูลต้นทุนจากการเลี้ยงไก่เนื้อตามวิธีประกันราคา เช่น ค่าใช้จ่ายในการลงทุน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโดยจำแนกในแต่ละวิธี และข้อมูลรายได้หรือผลตอบแทนจากการเลี้ยงไก่เนื้อตามวิธีประกันราคา เช่น รายได้ทางตรง และรายได้ทางอ้อม โดยจำแนกในแต่ละวิธี

3. การประมาณการในอนาคต เมื่อได้ข้อมูลในพื้นฐานแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาประมาณการตามอัตราแนวโน้ม ตลอดอายุโครงการ 8 ปี ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนจากการเลี้ยงไก่เนื้อตามวิธีประกันราคา เช่น ค่าใช้จ่ายในการลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยจำแนกในแต่ละวิธี และรายได้หรือผลตอบแทนจากการเลี้ยงไก่เนื้อ ตามวิธีประกันราคา เช่น รายได้ทางตรง และรายได้ทางอ้อม โดยจำแนกแต่ละวิธี

4. การประเมินโครงการลงทุน เมื่อประมาณการรายการทางการเงินในส่วนรายได้ ต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษา ในระยะเวลา 8 ปีแล้ว นำมาคำนวณหาผลตอบแทนของการเลี้ยงไก่เนื้อ ผลตอบแทนจากการลงทุน และระยะเวลาคืนทุน

5. พิจารณาโครงการลงทุน นำค่าที่ได้จากการประเมินโครงการลงทุนมาพิจารณาว่า โครงการลงทุนดังกล่าว เป็นโครงการที่จะยอมรับหรือปฏิเสธโครงการลงทุนนั้น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นเพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงไก่เนื้อโดยใช้ระบบประกันราคา ในโรงเรียนแบบปิดกับบริษัทคู่สัญญา กรณีศึกษาที่เลือก คือ ยศพรฟาร์ม ตำบลห้วยไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรียนแบบปิด โดยบริษัทคู่สัญญาที่ทำสัญญาประกันราคา เป็นหนึ่งปัจจัยที่ศึกษางานวิจัยนี้

การกลุ่มตัวอย่างใช้วิธี Purposive Sampling โดยเลือกฟาร์มที่มีประสบการณ์ตรงมานานกว่า 8 ปี และมีการดำเนินการเลี้ยงไก่เนื้อในระบบปิดและเกี่ยวข้องกับการประกันราคา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ข้อมูลแบบข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์มที่เป็นผู้ดูแลฟาร์มไก่โดยตรง และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ และข้อมูลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่เนื้อ

กระบวนการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลักๆ 1) ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เนื้อ 2) ข้อมูลด้านต้นทุนในการทำฟาร์มไก่เนื้อ 3) ข้อมูลรายได้จากการทำฟาร์มไก่เนื้อ และ 4) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำฟาร์มไก่เนื้อ

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าของฟาร์ม

กรณีศึกษา “ยศพรฟาร์ม” นายยศพร พระลักษณะ อายุ 30 ปี เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทโรงเรือนแบบปิดในรูปแบบประกันราคา ที่ตั้งโรงเรือนเลขที่ 143 หมู่ 2 ตำบลห้วยไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ขนาดเนื้อที่ฟาร์ม 16x100 ตารางเมตร เนื้อที่ที่ดิน 8 ไร่ มูลค่าประมาณ 3,000,000 บาท ฟาร์มนี้ประกอบด้วยโรงเรือน 3 หลัง ขนาดใหญ่ สามารถรับรองการเลี้ยงไก่เนื้อได้ถึง 55,000 ต่อรุ่นเริ่มดำเนินการทำสัญญาแบบวิธีประกันราคากับบริษัท ไทยฟู้ดส์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ในปี พ.ศ. 2557 รวมระยะเวลา 9 ปี ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไก่เนื้อเฉลี่ยในแต่ละรุ่น 42 วัน ระยะเวลาพักเล้า 30 วัน ในรอบระยะเวลา 1 ปี จะสามารถเลี้ยงไก่เนื้อได้ 4 รุ่น

ส่วนที่ 2 สาเหตุที่เลือกทำสัญญาประกันราคากับบริษัท ไทยฟู้ดส์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

1. ปัจจัยที่บริษัทจะตัดสินใจเลือกเกษตรกรเพื่อตกลงทำสัญญาพันธะสัญญา (Contract Farming) โดยบริษัทจะเลือกเกษตรกรที่มีความชำนาญและมีคุณภาพและฟาร์มไก่เนื้อของเกษตรกรนั้นต้องเป็นฟาร์มที่ได้รับอนุญาตจดทะเบียนถูกต้องจากกรมปศุสัตว์

2. ปัจจัยที่เกษตรกรจะตัดสินใจเลือกบริษัทคู่สัญญาเพื่อตกลงทำสัญญาพันธะสัญญา (Contract Farming) โดยเกษตรกรต้องเลือกบริษัทที่มีความมั่นคง พร้อมทั้งเทคโนโลยี ทุน และการตลาด การดูแลความเอาใจใส่ในการเข้ามาตรวจฟาร์ม การบริการทางด้านการศึกษาต่อประสานงานและการขนส่งที่รวดเร็ว

ส่วนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับต้นทุน ค่าใช้จ่ายและรายได้หรือผลตอบแทนของการเลี้ยงไก่เนื้อ

ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนแบบปิด แบบวิธีประกันราคา มีรายละเอียดของต้นทุนการเลี้ยง ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงจำแนกรายละเอียดของต้นทุนการผลิต ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ต้นทุนในการสร้างโรงเรือน

จำนวนไก่ที่เลี้ยงตาม สัญญาต่อรุ่น (ตัว)	จำนวนพื้นที่โรงเรือนรวม (ตร.ม.) (1)	ค่าใช้จ่ายในการ ก่อสร้างโรงเรือนรวม (บาท) (2)	ค่าเฉลี่ยค่าใช้จ่ายใน การก่อสร้างโรงเรือน ต่อตารางเมตร (บาท/ตร.ม.) (2) / (1) = (3)
55,000	1,600	9,000,000	5,625

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการก่อสร้างโรงเรือนสำหรับการเลี้ยงไก่เนื้อภายใต้การประกันราคา มีจำนวนทั้งหมด 9,000,000 บาท สำหรับ 3 เล้า โดยคำนวณจากจำนวนไก่ที่เลี้ยงตามสัญญาต่อรุ่นคือ 55,000 ตัว

ตารางที่ 2 รายละเอียดค่าเฉลี่ยต้นทุนของเครื่องมือและอุปกรณ์

รายการเครื่องมือและอุปกรณ์	อายุการใช้งาน (ปี) (1)	ปริมาณการใช้ (เครื่อง) (2)	ต้นทุนต่อ โรงเรือน (บาท/โรงเรือน) (3)	ค่าเสื่อมราคาต่อ ปี (บาท/ปี) (3) / (1) = (4)
เครื่องสูบน้ำ	10	1	2,500	250
เครื่องปั้มน้ำ	10	1	3,500	350
เครื่องพ่นยา	10	1	3,000	300
เครื่องชั่งน้ำหนัก	10	1	1,000	100
เครื่องยนต์ดีเซล	10	1	150,000	15,000
เครื่องกำเนิดไฟฟ้า	10	1	300,000	30,000
เครื่องกกไก่เล็ก	10	3	26,000	2,600
อุปกรณ์ให้อาหาร	10	3	208,000	20,800
อุปกรณ์ให้น้ำ	10	3	130,000	13,000
อุปกรณ์ให้แสงสว่าง	10	3	50,000	5,000
แทงค์น้ำ	10	1	100,000	10,000
ท่อส่งน้ำ	10	3	5,000	500
อุปกรณ์ควบคุมพัดลมและปั้มน้ำ	10	1	50,000	5,000
อุปกรณ์เตือนไฟฟ้าดับ	10	1	5,000	500

รายการเครื่องมือและอุปกรณ์	อายุการ	ปริมาณ	ต้นทุนต่อ	ค่าเสื่อมราคาต่อ
	ใช้งาน	การใช้	โรงเรียน	ปี
	(ปี)	(เครื่อง)	(บาท/โรงเรียน)	(บาท/ปี)
	(1)	(2)	(3)	(3) / (1) = (4)
อุปกรณ์พัดลม	10	9	1,700	170
ปั้มน้ำ	10	1	5,500	550
ลูกลอยน้ำ	10	1	2,000	200
รวม			1,043,200	104,320

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดค่าเฉลี่ยต้นทุนของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงไก่เนื้อภายใต้การประกันราคา โดยมีต้นทุนรวมของเครื่องมือและอุปกรณ์ทั้งหมดเท่ากับ 1,043,200 บาท และค่าเสื่อมราคาต่อปีรวม 104,320 บาท คำนวณจากอายุการใช้งานของแต่ละอุปกรณ์ที่ประมาณ 10 ปี

ตารางที่ 3 รายละเอียดค่าไฟฟ้าต่อการเลี้ยงไก่เนื้อต่อรุ่น (งวด)

จำนวนไก่ที่เลี้ยงตามสัญญาต่อรุ่น	จำนวนพื้นที่โรงเรือนรวม	ค่าไฟฟ้าต่องวด (บาท)
(ตัว)	(ตร.ม.)	
55,000	1,600	120,000

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตาราง 3 แสดงค่าไฟฟ้าต่องวดที่ใช้ในการเลี้ยงไก่เนื้อภายใต้การประกันราคา โดยมีค่าไฟฟ้าต่องวดรวม 120,000 บาท สำหรับจำนวนไก่เนื้อที่เลี้ยงตามสัญญาต่อรุ่นคือ 55,000 ตัว

ตารางที่ 4 รายละเอียดค่าวัสดุรองพื้นต่อการเลี้ยงไก่เนื้อต่อรุ่น (งวด)

จำนวนไก่ที่เลี้ยงตามสัญญาต่อรุ่น (ตัว)	จำนวนพื้นที่โรงเรือนรวม (ตร.ม.)	จำนวนวัสดุรองพื้น (ตัน)	ค่าวัสดุรองพื้นต่องวด (บาท)
55,000	1,600	10	48,600

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตารางที่ 4 แสดงค่าวัสดุรองพื้นที่ใช้ในการเลี้ยงไก่เนื้อภายใต้การประกันราคา โดยมีค่าวัสดุรองพื้นรวม 48,600 บาท สำหรับจำนวนไก่เนื้อ 55,000 ตัวต่อรุ่น

ตารางที่ 5 รายละเอียดค่าน้ำมันเชื้อเพลิงต่อการเลี้ยงไก่เนื้อต่อรุ่น (งวด)

จำนวนไก่ที่เลี้ยงตามสัญญาต่อรุ่น (ตัว)	จำนวนพื้นที่โรงเรือนรวม (ตร.ม.)	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงต่องวด (บาท)
55,000	1,600	2,000

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตารางที่ 5 แสดงค่าน้ำมันเชื้อเพลิงต่อรุ่นของการเลี้ยงไก่เนื้อภายใต้การประกันราคาตามจำนวนไก่ที่เลี้ยงตามสัญญาต่อรุ่น มีค่าเฉลี่ยน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 2,000 บาท

ตารางที่ 6 ต้นทุนและค่าใช้จ่ายของการเลี้ยงไก่เนื้อตามพันธะสัญญาแบบวิธีประกันราคา

รายการต้นทุนและค่าใช้จ่ายของการเลี้ยงไก่เนื้อ	ต่อรุ่น (งวด)	ต่อ 4 งวด (ปี)
ค่าเครื่องมือและอุปกรณ์	93,888	375,552
ค่าไฟฟ้า	120,000	480,000
ค่าวัสดุรองพื้น	48,600	194,400
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	2,000	8,000
รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด	264,488	1,057,952

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตารางต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่เนื้อตามพันธะสัญญาแบบวิธีประกันราคานี้มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ยต่อรุ่น (งวด) จำนวน 264,488 บาท และค่าใช้จ่ายรวม 4 รุ่น (ปี) เท่ากับ 1,057,952 บาท

ตารางที่ 7 ตัวอย่างเกษตรกรรายศพรฟาร์ม ซึ่งทำสัญญาประกันราคากับบริษัท ไทยฟู้ดส์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/หน่วย	จำนวนเงิน
ลูกไก่ (ทำวัคซีน)	55,000.00	ตัว	10.00	550,000.00
อาหาร	12.00	ตัน		256,000.00
ค่ายารักษาโรค				8,500.00
ค่าวัคซีน				6,250.00
ค่าขนส่งลูกไก่	1,100.00	กล่อง	16.00	17,600.00
ค่าขนส่งอาหาร	2.00	ตัน		5,300.00
ค่าขนส่งไก่ใหญ่	11,000.00	กล่อง	5.00	55,000.00
ขาย ไก่ใหญ่ 54,450 ตัว น้ำหนัก 136,125 กิโลกรัม กิโลกรัมละ 15 บาท				2,041,875.00
รวมต้นทุน				898,650.00
สรุปผลกำไร (ขาดทุน)				1,143,225.00
สรุปผลกำไร (ขาดทุน) สุทธิ				1,143,225.00

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตัวอย่างเกษตรกร “ยศพรฟาร์ม” แสดงถึงการเลี้ยงไก่เนื้อภายใต้สัญญาประกันกับบริษัท ไทยฟู้ดส์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) โดยมีไก่ที่ตายระหว่างเลี้ยง 550 ตัว และไก่ที่เหลือในวันจับจำหน่าย 54,450 ตัว ซึ่งมีน้ำหนักรวมทั้งหมด 136,125 กิโลกรัม หรือเฉลี่ยตัวละ 2.50 กิโลกรัม ราคาที่ตกลงกับบริษัทคือ กิโลกรัมละ 15 บาท รวมยอดขายได้ 2,041,875 บาท หักค่าใช้จ่ายเหลือ 1,143,225 บาท (ยังไม่รวมค่าใช้จ่ายในส่วนของคุณค่าอุปกรณ์และค่าสาธารณูปโภคต่างๆ) การประกันราคากับบริษัท ไทยฟู้ดส์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) นั้นมีข้อดีในเรื่องของค่าส่งที่ถูกและความปลอดภัยในการขนส่ง ช่วยลดความเสี่ยงการตายของไก่เมื่อถึงบริษัทโดยจำนวนไก่ที่ตายระหว่างขนส่งมีน้อยมาก

ตารางที่ 8 รายได้จากการขายมูลไก่

จำนวนไก่ที่เลี้ยงตามสัญญาต่อรุ่น (ตัว)	จำนวนพื้นที่โรงเรือนรวม (ตร.ม.)	น้ำหนักต่อกระสอบ (กก.)	จำนวน (กระสอบ)	ราคาต่อกระสอบ (บาท)	รายได้จากการขายมูลไก่ต่อรุ่น (งวด)
55,000	1,600	25	4,500	20	90,000
หัก ค่าจ้างแรงงานคนดำเนินการตักมูลไก่				2.5	11,250
คงเหลือรายได้จากการขายมูลไก่					78,750

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตารางรายได้จากการขายมูลไก่ พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อตามพันธสัญญาแบบวิธีประกันราคามีรายได้จากการขายมูลไก่เฉลี่ยต่อรุ่น (งวด) จำนวน 78,750 บาท

ตารางที่ 9 รายได้ทั้งหมดของการเลี้ยงไก่เนื้อ

รายการรายได้ของการเลี้ยงไก่เนื้อ	ต่อรุ่น (งวด)	ต่อ 4 งวด (ปี)
รายได้ทางตรง		
- รายได้จากการจำหน่ายไก่เนื้อมีชีวิต	1,143,225	4,572,900
รายได้ทางอ้อม		
- รายได้จากการขายมูลไก่	78,750	315,000
รวมรายได้ทั้งหมด	1,221,975	4,887,900

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตารางรายได้หรือผลตอบแทนของการเลี้ยงไก่เนื้อรวมตามพันธสัญญาวิธีประกันราคา มีรายละเอียดดังนี้ ผลตอบแทนทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเลี้ยงไก่เนื้อต่อรุ่น (งวด) จำนวน 1,221,975 บาท และผลตอบแทนต่อ 4 งวด (ปี) จำนวน 4,887,900 บาท

ตารางที่ 10 รายได้โดยหักจากต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่อปี

รายการ	บาท
รายได้ทั้งหมดต่อปี	4,887,900
หัก ต้นทุนและค่าใช้จ่าย	<u>1,057,952</u>
คงเหลือ	<u>3,829,948</u>

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าของฟาร์ม

จากตารางรายได้คงเหลือต่อปีโดยเฉลี่ย 3,829,948 บาท ซึ่งทุกๆ ปีจะเฉลี่ยอยู่ราวๆ นี้ รายได้ขึ้น - ลงตามเศรษฐกิจของแต่ละปี และไม่มีโรคระบาดเกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ดี

การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI)

$$\begin{aligned}\text{ผลตอบแทนจากการลงทุน} &= (\text{ผลตอบแทนรวม}-\text{ต้นทุนการลงทุน}) / \text{ต้นทุนการลงทุน} \\ &= (4,887,900 - 9,000,000) / 9,000,000 \\ &= 0.4569 \text{ หรือ } 45.69\%\end{aligned}$$

การประเมินโครงการลงทุนโดยการวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน

$$\begin{aligned}\text{ระยะเวลาคืนทุน} &= \text{เงินลงทุน} / \text{ผลตอบแทนจากการลงทุน} \\ &= 9,000,000 (\text{ต้นทุน}) / 4,887,900 (\text{รายได้ทั้งหมดของการเลี้ยงไก่เนื้อ}) \\ &= 1.8 \text{ ปี}\end{aligned}$$

จากการวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน คาดว่าเกษตรกรฟาร์มจะได้ทุนคืนเฉลี่ยอยู่ราวๆ ในระยะเวลา 1 ปี 8 เดือน ระยะเวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจและราคาไก่ในแต่ละช่วง

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงไก่เนื้อ

การเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนแบบปิด ควรต้องระมัดระวังในเรื่องของความสะอาดและการติดเชื้อเป็นอย่างมาก หากเกิดการระบาดของโรค จะทำให้มีการแพร่กระจายของโรคไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นเกษตรกรควรศึกษาและหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนแบบปิดให้เข้าใจก่อนการลงทุน รวมทั้ง สภาพอากาศและไฟฟ้า ระบบสำรองไฟฟ้าต้องหมั่นตรวจเช็คให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้เสมอ หากเกิดไฟฟ้าดับระบบต้องแจ้งเตือน และเครื่องสำรองไฟต้องทำงานได้ทันที

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ประเด็นสำคัญที่ได้พบจากผลการวิจัย เรื่องการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบวิธีประกันราคา ในโรงเรือนแบบปิด กรณีศึกษาเกษตรกรฟาร์ม จังหวัดราชบุรี

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรเจ้าของฟาร์ม

เกษตรกรฟาร์มเป็นฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อที่ใช้โรงเรือนระบบปิด เป็นโรงเรือนขนาดใหญ่ ที่สามารถเลี้ยงไก่เนื้อได้จำนวน 55,000 ตัวต่อรุ่น ฟาร์มเริ่มทำสัญญาประกันราคากับบริษัท ไทยฟู้ดส์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2557 รวมระยะเวลาในการทำสัญญา 9 ปีโดยเฉลี่ย การเลี้ยงไก่เนื้อในแต่ละรุ่นใช้ระยะเวลา 42 วัน และหลังจากนั้นจะมีระยะเวลาพักเล้า 30 วัน ซึ่งทำให้ฟาร์มสามารถเลี้ยงไก่เนื้อได้ถึง 4 รุ่นในระยะเวลา 1 ปี การดำเนินการในรูปแบบฟาร์มมีการควบคุมคุณภาพและประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่องตลอดปี

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกทำสัญญาประกันราคาของบริษัทคู่สัญญาและเกษตรกรเจ้าของฟาร์ม

การเลือกคู่สัญญาที่มีความสภาพคล่องทางการเงินที่ดี มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี การตลาด ความเอาใจใส่ในการเข้ามาตรวจฟาร์ม การบริการด้านการติดต่อประสานงานและระบบขนส่งที่ได้มาตรฐาน ส่งผลต่อความมั่นคงของธุรกิจในระยะยาว อีกทั้งเกษตรกรต้องเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับตนเอง ที่สำคัญต้องเลือกผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีความมั่นคง ส่วนบริษัทก็จะต้องเลือกเกษตรกรที่มีความชำนาญและเกษตรกรต้องเป็นฟาร์มที่ได้รับอนุญาตจดทะเบียนถูกต้องจากกรมปศุสัตว์

3. ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนค่าใช้จ่ายและรายได้หรือผลตอบแทน

การเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ ยศพรฟาร์ม มีรายได้จากการเลี้ยงไก่เนื้อในแต่ละรุ่น ข้อดีในส่วนของอาหาร ค่าอาหารถูก และค่าขนส่งถูก อีกทั้งความปลอดภัยต่อการขนส่ง ในส่วนของค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดหรือค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาโรงเรือนหรืออุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อ ดังนั้นจากการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) เท่ากับ 0.4569 หรือ 45.69% และยศพรฟาร์มจะได้ทุนคืนเฉลี่ยอยู่ราวๆ ในระยะเวลา 1 ปี 8 เดือน ระยะเวลาจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจและราคาไก่ในแต่ละช่วง

4. ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงไก่เนื้อ

1) การเกิดโรคระบาดในฟาร์มไก่เนื้ออาจประสบปัญหาโรคระบาดต่างๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพไก่ ส่งผลให้เกิดความสูญเสียในปริมาณมากและเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่างๆ ฟาร์มจึงต้องวางระบบการป้องกันโรคที่ดี และมีโปรแกรมวัคซีนที่เหมาะสม และ 2) การที่ไฟฟ้าดับและเครื่องสำรองไฟไม่ทำงานเป็นเวลานาน การขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในฟาร์ม โดยเฉพาะระบบที่ต้องการควบคุมอุณหภูมิและการระบายอากาศที่มีความสำคัญในการเลี้ยงไก่ การที่มีเครื่องสำรองไฟไม่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพของสัตว์เลี้ยงและผลผลิตที่ต่ำลง ฟาร์มควรมีเครื่องสำรองไฟฟ้าและต้องหมั่นตรวจเช็คให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้เสมอ หากเกิดไฟฟ้าดับระบบต้องแจ้งเตือน และเครื่องสำรองไฟต้องทำงานได้ทันที

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรศึกษาถึงการเลี้ยงไก่เนื้อแบบโรงเรือนครบวงจรที่ใช้ระบบการให้อาหารแบบอัตโนมัติ โดยการสร้างโรงเรือนใหม่เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพและผลประโยชน์จากการลงทุนในรูปแบบที่แตกต่างกัน รวมทั้งการประเมินประสิทธิภาพการผลิต การตลาด และผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีใหม่ที่ช่วย

สนับสนุนการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นรวมทั้ง ผลการศึกษายังสะท้อนว่าปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จของระบบ Contract Farming ไม้เนื้อ คือการที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในระบบยึดมั่นในความซื่อสัตย์จนเกิดเป็น ความสัมพันธ์ที่ดีภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งถัดไป

ควรทำวิจัยเรื่องการเลี้ยงไม้เนื้อที่ใช้ระบบปิดในกลุ่มพื้นที่อื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบเรื่องต้นทุนและ รายได้ ผลกระทบทางด้านราคาและตลาดของไม้เนื้อหลังเกิดภาวะโรคระบาด เช่น โรคไข้หวัดนกระบาด และแนวโน้มการส่งออกไม้เนื้อและข้อจำกัดในการส่งออกไม้เนื้อรวมถึงมาตรฐานของการเลี้ยงไม้เนื้อเพื่อการ ส่งออก

เอกสารอ้างอิง (References)

- เฉลิมชัย สังข์มณฑล. (2551). *การเลี้ยงไม้เนื้อ*. กรุงเทพฯ : เกษตรสยามบุ๊คส์.
- เฉลิมชัย หอมตา. (2563). *การศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาในการเลี้ยง ความต้องการรับการสนับสนุน และ เปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาและความต้องการของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไม้เนื้อโครราช จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดศรีสะเกษ.นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.*
- ธีราพัฒน์ จักรเงิน และคณะ. (2564). *การศึกษารูปแบบการเลี้ยง เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน การผลิตไม้เนื้อ : กรณีศึกษาฟาร์มไม้เนื้ออินทรีย์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่.แพร่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ.*
- Da Silva, C. A. (2005). *The growing role of contract farming in agri-food systems development: drivers, theory and practice*. <http://fao.org/docrep/fao/010/ah924e/ah924e00.pdf>
- Delforge, I. (2007). *Contract farming in Thailand: A View from the Farm*. (Occasional Papers No. 2). <http://focusweb.org/sites/www.focusweb.org/files/occ2.pdf>
- Little, P., & Watts, M. (Eds.). (1994). *Living under contract: Contract farming and agrarian transformation in sub-Saharan Africa*. The University of Wisconsin Press.
- Runsten, D. and Key, N. (1996). *Contract farming in developing countries: Theoretical issues and analysis of some Mexican cases*. Report LC/L.989, United Nations Economic Commission for Latin America and the Caribbean, Santiago, Chile, September.